

Bogusław Półtorak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Finansów
boguslaw.poltorak@ue.wroc.pl

ZNACZENIE ZYSKÓW ZATRZYMANÝCH W PROCESIE REKAPITALIZACJI BANKÓW

Streszczenie: W artykule zostały przedstawione warunki rekaptalizacji banków w polskim systemie bankowym poprzez mechanizm zysków zatrzymanych. Znaczenie zysków zatrzymanych dla przyrostu funduszy własnych ustalone zostało na podstawie danych o podziale zysków w polskim sektorze bankowym oraz dynamiki funduszy własnych. W badanym okresie można stwierdzić, że przeważająca część zysków sektora bankowego była przeznaczona na dokaptalizowanie i tym samym zwiększała bazę kapitałową banków. Tylko nieliczne banki prowadziły politykę wypłat większości zysków w formie dywidendy. Można też stwierdzić, że w relatywnie niewielkim zakresie proces rekaptalizacji był finansowany ze środków publicznych w ramach działalności Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Słowa kluczowe: bank, kapitał, zysk, dywidenda, rekaptalizacja.

Wprowadzenie

Banki udzielając kredytów ze środków powierzonych im przez deponentów, powinny legitymować się odpowiednim wyposażeniem w fundusze własne, które będą adekwatne do podejmowanego ryzyka działalności i wartości narażonej na ryzyko bankowe. Odpowiedni poziom i dynamika funduszy własnych zapewnia utrzymanie zdolności do generowania przychodów poprzez rozwój akcji kredytowej. Z drugiej strony adekwatny poziom funduszy własnych stanowi podstawowy bufor kapitałowy dla zabezpieczenia bazy depozytowej w bankach uniwersalnych. Efektywne pośrednictwo depozytowo-kredytowe wymaga więc zapewnienia stałego wzrostu kapitału własnego w banku, aby możliwe było rozwijanie biznesu bankowego. Ustalenie znaczenia zysków zatrzymanych

w procesie rekapitalizacji wymaga ustalenia wskaźnika wypłaty dywidend oraz zbadania wzrostu funduszy własnych w sektorze. W artykule przyjęto pięcioletni okres badawczy w latach 2010-2015 z uwagi na dostępność kompletnych danych finansowych, dotyczących polskiego sektora bankowego. Wnioskowanie oparte jest na analizie przyczynowo-skutkowej zjawisk ekonomicznych oraz zmian regulacyjnych, w tym regulacji dotyczących rekapitalizacji dużych grup bankowych¹ oraz regulacji wykonawczych nadzoru bankowego.

Założono przy tym, że znacząca część zysków całego sektora bankowego została przeznaczona na dokapitalizowanie i tym samym zwiększała bazę kapitałową banków w prowadzonej przezeń akcji kredytowej. W niektórych przypadkach (w co piątym banku komercyjnym), które zwykle były spowodowane działaniami nadzoru bankowego, miało miejsce całkowite wstrzymanie wypłaty dywidend do czasu poprawy struktury wyposażenia danego banku. Wynikało to przede wszystkim z niespełnienia warunków wypłaty dywidendy, określonych przez nadzór finansowy. Co istotne w przypadku banków, które formalnie takim ograniczeniom nadzorczym w wypłacie dywidend nie podlegały, w badanym okresie również przeważała skłonność do podwyższania kapitałów własnych za pomocą zysków zatrzymanych. Taki mechanizm rekapitalizacji został zestawiony z warunkami rekapitalizacji z udziałem państwa w warunkach przymusowych programów naprawczych.

Celem artykułu jest ustalenie znaczenia zysków zatrzymanych w procesie rekapitalizacji banków, w tym przede wszystkim ich znaczenia dla powiększenia podstawowych funduszy własnych i tworzenia dodatkowych buforów kapitałowych, wymaganych procesem kredytowym i wymaganiami ogólnymi prowadzenia działalności bankowej w warunkach polskich w latach 2010-2015 na podstawie danych o wynikach finansowych banków. Tłem teoretycznym dla badania jest ustalenie, w oparciu o studia literaturowe, zakresu rekapitalizacji banku i jej znaczenia dla równowagi przedsiębiorczej banku, co stanowi punkt wyjścia przy ocenie regulacji ustawowej procesu rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych, jakie zostały wprowadzone w Polsce.

---

¹ Ustawa o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych została wprowadzona jako element stabilizacyjny sektora w odpowiedzi na pogorszenie koniunktury w sektorze bankowym w 2009 r. po eskalacji kryzysu bankowego w światowym, europejskim i w mniejszym stopniu krajowym systemie finansowym [Ustawa o rekapitalizacji].

1. Zakres rekapitalizacji banku w ujęciu paradygmatu równowagi przedsiębiorczej banku

W działalności bankową wpisane jest ryzyko finansowe i jednocześnie odpowiedzialność społeczna związana z funkcją instytucji zaufania publicznego, co nieodłącznie związane jest z zasadami ograniczającymi transfer ryzyka kredytowego poza bank [Niedziółka, 2008, s. 18-29]. Internalizacja ryzyka kredytowego w banku odbywa się poprzez mechanizm zabezpieczenia właściwego poziomu rezerw kapitału w postaci adekwatnych do działalności aktywnej funduszy własnych. Utrzymanie równowagi przedsiębiorczej banku w ramach paradygmatu równowagi ekonomicznej, finansowej i majątkowej wymaga koordynacji celów przedsiębiorstwa bankowego jako podmiotu rynkowego oraz celów właścicieli banku [Bogacka-Kisiel (red.), 1998, s. 124]. W określonych warunkach biznesowych zarządzanie ryzykiem finansowym i jego zabezpieczanie staje się narzędziem tworzenia równowagi przedsiębiorczej banku, ale jednocześnie powinno pozwalać na zachowanie konkurencyjności w długim okresie prowadzenia działalności. Wiarygodność banków potwierdzana jest przede wszystkim przez ich stabilność kapitałową i zdolność do generowania kapitału zabezpieczającego, adekwatnego do rozwijanych operacji aktywnych. Utrzymywanie potencjału przychodowego banków wymaga zwykle zachowania dodatniej dynamiki akcji kredytowej, stąd pośrednio lub bezpośrednio pojawia się konieczność zwiększania bazy kapitałowej banku. W zależności od fazy cyklu koniunkturalnego i zapotrzebowania na kredyt pojawia się w bankach naturalna skłonność do zmiany struktury kapitału (rekapitalizacji), która będzie wynikać z absorpcji kosztów ryzyka bankowego. Zmiana struktury kapitałowej może być przede wszystkim wymuszona regulacjami nadzorczymi, ale też może wynikać ze strategii biznesowej i pozycji konkurencyjnej banku.

Potrzeba rekapitalizacji w ujęciu ekonomicznym dotyczy przede wszystkim wymogu kapitałowego pokrywanego z nawiązką ponad obowiązki regulacyjne, co może jeszcze skutkować wyższym poziomem jakości kredytowej instytucji kredytowych jako pożyczkobiorców i niższym kosztem ich finansowania. Nie bez znaczenia może być też jego większa dostępność źródeł zwrotnych finansowania [Wdowiński, 2011, s. 3]. Niedobór kapitału własnego w ujęciu ekonomicznym może być spowodowany niedoszacowaniem kosztów ryzyka bankowego i rezerw. W warunkach bumu kredytowego, gdy realizacja tych kosztów odłożona jest w czasie z uwagi na młody portfel kredytowy, niedobór kapitału własnego w ujęciu ekonomicznym będzie równoważony przez podwyższone wymogi kapitałowe w ujęciu regulacyjnym.

Dopasowanie do wymogów kapitałowych zależeć będzie od sytuacji rynkowej i fazy cyklu koniunkturalnego. Niewątpliwie sposób regulacji powinien sprzyjać stabilizacji działalności kredytowej przy zapewnieniu adekwatnego poziomu kapitału, co w warunkach np. kryzysu finansowego może być trudne wobec procyklicznego oddziaływania spadku akcji kredytowej, w ślad za tym spadkiem zysków i zdolności do generowania kapitału w postaci zysków zatrzymanych. W takim ujęciu zwiększanie kapitału własnego w bankach może się odbywać przede wszystkim poprzez pozostawianie zysku w spółce bankowej i zawieszenie wypłaty dywidend dla właścicieli [Gabrusewicz, 2014, s. 153]. Inne formy rekapitalizowania działalności bankowej, np. poprzez zastosowanie operacji dłużnych, w tym wykupu lewarowanego lub emisji długu zamiennego na akcje ze względów ostrożnościowych, nie będą dopuszczalne lub uzasadnione, gdyż będą powodować dalszy wzrost ryzyka finansowania i wzrost wymogów kapitałowych, co może stanowić kolejno zagrożenie dla stabilności finansowej².

2. Warunki rekapitalizacji banku poprzez zaangażowanie środków publicznych

W uzasadnionych systemowo przypadkach w proces rekapitalizacji może również włączać się sektor publiczny, co ma na celu przede wszystkim utrzymanie stabilności finansowej z utrzymaniem efektywnej alokacji środków finansowych na inwestycje [Zygierewicz, 2013, s. 688]. Po doświadczeniach globalnego kryzysu finansowego, którego przyczynkiem był kryzys na amerykańskim rynku kredytów *subprime*, jednym z głównych sposobów ratowania i restrukturyzacji sektora instytucji kredytowych stało się m.in. bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe przez instytucje państwowe w proces sanacji instytucji kredytowych w Stanach Zjednoczonych na kwotę ponad 313 mld USD³.

² W procesach rekapitalizacji banków przydatna może być sekurytyzacja aktywów finansowych, która pozwala na strukturyzację ryzyka kredytowego portfela aktywów. Jednak zmiana struktury aktywów lub skrócenie bilansu poprzez spłatę zadłużenia poprawia strukturę kapitałową i może też zmniejszać nadzorcze wymogi kapitałowe, ale samo w sobie nie stanowi ona źródła zwiększania funduszy własnych banku.

³ Pierwszym takim kompleksowym programem był Troubled Asset Relief Program (TARP) z października 2008 r., który wprowadził możliwość obejmowania udziałów w prywatnych bankach przez amerykański skarb w formie: Capital Purchase Program (CPP) 205 mld USD, Targeted Investment Program (TIP) 40 mld USD oraz Community Development Capital Initiative (CDCI) 0,57 mld USD. Dla największego uczestnika rynku AIG został uruchomiony indywidualny program rekapitalizacji AIG Assistance (Systemically Significant Failing Institution Program) 67,84 mld USD [Webel, 2013, s. 2].

Z uwagi na brak zaangażowania bezpośredniego na rynku instrumentów sekurytyzacyjnych działania sanacyjne i ratunkowe podejmowane w Polsce nie musiały być tak daleko idące, ale w ramach stabilizacji europejskiej architektury systemu finansowego również w 2010 r. został wprowadzony mechanizm rekapitalizacji instytucji finansowych [Ustawa o rekapitalizacji]. Wprowadzona regulacja umożliwiła udzielanie, bezpośrednio przez Skarb Państwa lub za pośrednictwem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, gwarancji zwiększania funduszy własnych instytucji finansowych lub wprost przejmowania przez Skarb Państwa instytucji finansowych. Udzielanie gwarancji zwiększania funduszy własnych instytucji finansowych powiązane jest z koniecznością realizowania programu naprawczego. Ustawa przewiduje, że gdy w ramach postępowania naprawczego konieczne jest zwiększenie funduszy własnych, instytucja finansowa może uzyskać gwarancję Skarbu Państwa lub Bankowego Funduszu Gwarancyjnego zwiększenia ich, na zasadach określonych w ustawie, co polega na emisji akcji, obligacji lub bankowych papierów wartościowych (papierów dłużnych podporządkowanych), które zostaną skierowane do jej dotychczasowych akcjonariuszy bądź udziałowców lub podmiotów trzecich. Program naprawczy banku, którego przygotowanie i uruchomienie jest warunkiem udzielenia gwarancji musi być przy tym zaakceptowany przez Komisję Nadzoru Finansowego. Dodatkowo emisja obligacji lub bankowych papierów wartościowych przez instytucję finansową może być objęta gwarancją, o ile spełnia warunki zobowiązania podporządkowanego albo pożyczki podporządkowanej w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Wykonanie umowy gwarancji następuje, gdy wyemitowane przez instytucję finansową akcje, obligacje lub bankowe papiery wartościowe w całości lub w części nie znajdują nabywców między dotychczasowymi akcjonariuszami bądź udziałowcami lub podmiotami trzecimi. Wysokość gwarancji nie może być przy tym wyższa, niż kwota zwiększenia funduszy własnych, określona w programie naprawczym.

W badanym okresie działania, wchodzące w zakres regulacji dotyczących rekapitalizacji banków, podejmował Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), który w różnych formach uczestniczył w procesach naprawczych banków komercyjnych, banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Wykorzystywane były w tym celu środki finansowe w ramach tzw. funduszu pomocowego i funduszu stabilizacyjnego, które pochodziły przede wszystkim ze składek sektora bankowego w formie opłat ostrożnościowych. Łączna kwota pomocy finansowej wyniosła blisko 3,8 mld zł, z czego na [www 1]:

- 1) samodzielną sanację banków przeznaczono kwotę 2,25 mld zł,
- 2) działania konsolidacyjne banków spółdzielczych i komercyjnych wyniosły 1,306 mld zł,
- 3) zakup akcji banków komercyjnych oszacowano na 235 mln zł.

Można stwierdzić, że zaangażowanie BFG w bezpośrednie działania rekapitalizacji było wobec powyższych danych relatywnie niewielkie (w/w pkt. 3). Zdecydowanie przeważało pośrednie wsparcie procesów naprawczych, poprzez finansowanie fuzji i przejęć instytucji kredytowych przez podmioty o stabilnej sytuacji finansowej. W przyszłości nie można jednak wykluczyć konieczności bezpośredniego zaangażowania BFG w przejmowanie udziałów w bankach, szczególnie jeśli problemy finansowe dotkną większe podmioty. Bariery aktywnego zaangażowania BFG w procesy rekapitalizacji banków może być jednak objęcie funduszu budżetową regułą wydatkową, po włączeniu go do sektora instytucji rządowych i samorządowych [Ustawa o zmianie ustawy o finansach publicznych]. Niemniej mechanizm rekapitalizacji banków z wykorzystaniem funduszy gwarancyjnych pozostaje najbardziej zaawansowanym programem stabilizacji sektora bankowego pod względem kapitałowym, który jednak w porównaniu z możliwościami, jakie posiadają amerykańska Rezerwa Federalna lub Europejski Bank Centralny pozostaje w swoim wymiarze dość ograniczony. Kondycja polskiego sektora bankowego nie wskazuje jednak na konieczność głębszych programów rekapitalizacji, więc mechanizm funduszy pomocowych i stabilizacyjnych, w powiązaniu z rolą naprawczą Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), można uznać za wystarczający.

W pierwszej kolejności kluczowe dla dokapitalizowania banku jest zapewnienie zdolności do generowania zysków zatrzymanych w średnim i długim terminie, z zachowaniem jednoczesnej zdolności do wypłaty dywidend, co pozwala na pozyskiwanie kapitału własnego poprzez emisję nowych transz akcji banku. Takie ujęcie celu rekapitalizacji sprawia, że kluczowe stają się przesłanki zmiany struktury kapitałowej banku, jako czynnika bezpieczeństwa ekonomicznego banków, co stanowi, w ramach wielowymiarowej sieci bezpieczeństwa finansowego, istotny element uzupełniający instytucjonalne bezpieczeństwo segmentów rynku finansowego i mający wpływ na utrzymanie stabilności finansowej [Capiga, 2011, s. 44]. W ujęciu bezpieczeństwa wewnętrznego zdolność do zasileń funduszy własnych przez banki, w tym poprzez zyski zatrzymane, będzie wobec powyższego istotnym warunkiem stabilności finansowej.

3. Badanie zysków zatrzymanych w polskim sektorze bankowym jako formy zasileń funduszy własnych

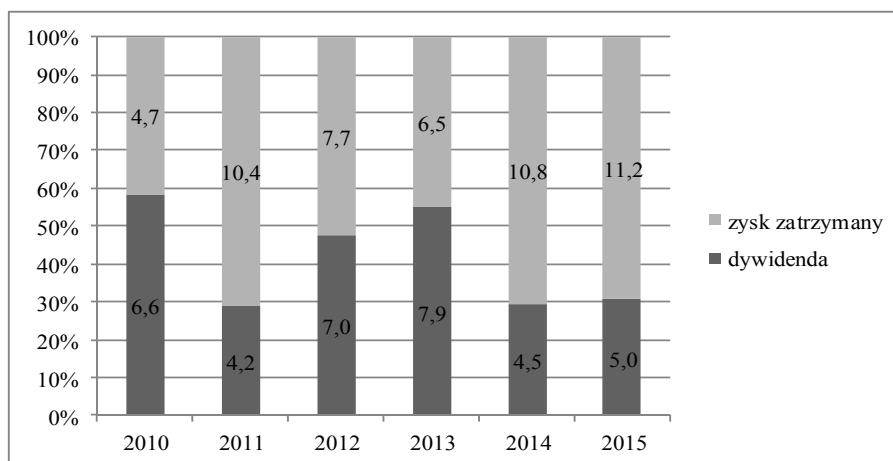
W praktyce rekapitalizacja podmiotu gospodarczego, w tym przedsiębiorstwa bankowego, może mieć różne przesłanki [Buk, 2011, s. 9]:

- 1) potrzebę zmiany poziomu i struktury dotychczas posiadanych kapitałów własnych oraz kapitałów obcych w celu zmiany obrazu sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, w tym dla celów nadzorczych,

- 2) przeprowadzenie restrukturyzacji finansowej w przypadku rzeczywistego wystąpienia sytuacji kryzysowej przedsiębiorstwa lub zbliżającego się zagrożenia finansowego,
- 3) potrzebę pozyskania nowych środków finansowych w celu realizacji planowanych strategicznych przedsięwzięć inwestycyjnych lub rozwojowych,
- 4) finansowanie przez przedsiębiorstwo nabycia emitowanych akcji.

Z punktu widzenia roli w systemie finansowym banków najistotniejsze wydają się przesłanki dotyczące ewentualnej zmiany struktury kapitału lub restrukturyzacji, które pozostają w ścisłym związku z możliwościami oddziaływania nadzoru finansowego na proces sanacji finansowej banku w sytuacji kryzysowej. Pozostałe przesłanki, związane z procesem finansowania rozwoju lub transakcji akcjami, będą wynikały ze strategii biznesowej banku ustalonej przez ich zarządy lub właścicieli. Istotnym zadaniem zarządów banków jest ciągle zapewnienie adekwatności kapitału z uwzględnieniem wszystkich przesłanek w określonych warunkach rynkowych i gospodarczych. Narzędziem podstawowym zwiększania kapitału własnego w zrównoważonym biznesie bankowym jest wobec powyższego zysk zatrzymany, jako różnica pomiędzy zyskiem netto banku i wypłacanymi dywidendami dla właścicieli banku.

Poziom dokapitalizowania polskiego sektora bankowego w badanym okresie pozwala na stwierdzenie, że większość zysku netto sektora bankowego została pozostawiona w bankach. Proces ten nie był jednak rozłożony równomiernie pomiędzy uczestników rynku. Wpływ na istotny wzrost zysków zatrzymanych miała indywidualna polityka dywidendowa, określona warunkami wypłat zysków Komisji Nadzoru Finansowego (rys. 1).

Rys. 1. Redystrybucja zysku netto w polskim sektorze bankowym w latach 2010-2015 (mld zł)

Źródło: Na podstawie: Urząd Komisji Nadzoru Finansowego [2016, s. 3].

Prowadzone programy naprawcze w bankach, wzrost ryzyka kredytowego oraz wzrost ogólnego ryzyka makroekonomicznego spowodowały, że szczególnie w 2011 r. poziom zysków zatrzymanych istotnie wzrósł. W 2014 i 2015 r. zanotowano kolejny podwyższony wzrost kapitalizacji zysków, który związany był przede wszystkim ze wzrostem ryzyka sektorowego, przede wszystkim po objęciu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych bankowym systemem gwarantowanych depozytów, a także zmianą zasad określania wymogu kapitałowego. Na podstawie danych obejmujących badany okres można stwierdzić, że część zysków zatrzymanych może być w kolejnych latach uwalniana po spełnieniu zaleceń nadzoru finansowego w zakresie wymogów polityki dywidendowej. Można przy tym stwierdzić, że banki z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego wykazywały przy tym wyższy poziom efektywności finansowej, przy jednoczesnym zachowaniu stabilnych warunków działania. Stopa dywidendy dla tej grupy banków w 2014 r. wyniosła 39,5%, gdy dla banków z przewagą kapitału krajowego mniej niż 8% [Słomski, 2015]. Ograniczenie wypłaty dywidend w krajowych instytucjach bankowych miało przede wszystkim charakter nadzorczy i ścisły związek z wymaganym wyższym poziomem dokapitalizowania ze względu na pogorszenie ich bazy kapitałowej. W przypadku banków zagranicznych dominował czynnik zachowania adekwatności bazy kapitałowej do systematycznego wzrostu ekspozycji kredytowych i konsekwentnego zwiększania potencjału przychodowego. Stwierdzenie to stanowi potwierdzenie założenia, że wejście na rynek bankowy zagranicznych inwestorów może wzmacniać presję na poprawę efektywności i konkurencyjności przez banki krajowe [por. Siudek, Snarski i Chodera, 2013, s. 28].

Udział sektora zagranicznego w polskim sektorze bankowym systematycznie zmniejsza się, ale według stanu na koniec 2014 r. nadal było to blisko 70% udziałów w kapitałach własnych sektora. Podmioty dominujące to przede wszystkim zagraniczne grupy bankowe, które uczestniczyły wcześniej w prywatyzacji sektora bankowego w Polsce lub nabywały udziały w ramach procesów restrukturyzacyjnych. Akumulacja kapitału w postaci zysków zatrzymanych następowała bez względu na pochodzenie udziałowca, a wynikała z polityki dywidendowej określonej przez KNF, co pozostawało w związku z koniecznością utrzymania kapitału rezerwowego w związku z ryzykiem kredytów indeksowanych w walutach obcych. Ryzyko związane z kredytami indeksowanymi spowodowało wstrzymanie lub ograniczenie wypłat dywidend PKO BP, BZ WBK, mBank, Getin Noble Bank, Bank Millennium, Raiffeisen Bank Polska. Część zysków wypłacił ING BANK Śląski. Bez ograniczeń wypłacały dywidendę Bank Pekao, Bank Handlowy i należący do Skarbu Państwa Bank Gospodarstwa Krajowego (tab. 1).

Tabela 1. Redystrybucja zysku netto w dziesięciu największych bankach detalicznych w 2014 r. (mln zł)

Bank	Podmiot dominujący	Zysk netto za 2014 r.	Zysk zatrzymany za 2014 r.	Zysk netto za 2015 r.	Zysk zatrzymany za 2015 r.
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski	Skarb Państwa	3 254	2 304	2 609	2609
Bank Pekao	UniCredit	2 725	127	2 293	7
Bank Zachodni WBK	Banco Santander	1 994	1 994 (z tego 952 to zysk niepodzielony)	2 327	1 038
mBank	Commerzbank	1 289	639	1 301	1 301
ING Bank Śląski	ING Bank	1 040	520	1 127	559
Getin Noble Bank	Leszek Czarnecki	360	360	54	54
Bank Millennium	Banco Comercial Portugues	650	619	546	546
Raiffeisen Bank Polska	Raiffeisen Bank International	314	314	186	186
Bank Handlowy w Warszawie	Citigroup	971	1	611	9
Bank Gospodarstwa Krajowego	Skarb Państwa	434	79	362	66

Źródło: Na podstawie: Urząd Komisji Nadzoru Finansowego [2015, s. 95]; Elaniuk [2016, s. 37].

W przypadku największych banków w polskim sektorze bankowym pod względem sumy aktywów badanie redystrybucji osiągniętych zysków pozwala stwierdzić, że zyski zatrzymane stanowiły główny kierunek redystrybucji zysku netto; to z kolei potwierdza tezę założoną w celu pracy o podstawowym znaczeniu zysków zatrzymanych jako formy dokapitalizowania banków w badanym okresie, o ile zachodzi taka konieczność w ujęciu warunków instytucjonalnych bezpieczeństwa finansowego. Konieczność dokapitalizowania wynikała bowiem z realizacji zaleceń nadzoru finansowego w zakresie zabezpieczania rezerw kapitałowych, w związku z ryzykiem kredytów indeksowanych do walut obcych, stąd procesy rekapitalizacji prowadziły przede wszystkim te banki, które posiadały znaczące ekspozycje kredytowe w walutach obcych. Zniesienie konieczności utrzymywania rezerw wymagałoby dalszej restrukturyzacji portfela kredytowego i poddanie go procesowi sekurytyzacji.

Podsumowanie

Funkcja instytucji zaufania publicznego nakłada na instytucje finansowe, w tym szczególnie banki, określone obowiązki budowania bezpiecznej struktury kapitałowej. Konkurencyjność banku powinna być wobec tego rozpatrywana nie

tylko jako zdolność do zwiększania udziałów w rynku usług i produktów bankowych za wszelką cenę, ale budowania długoterminowej adekwatności kapitału zasilanej bieżącymi zyskami. Siła rynkowa banku będzie wtedy uzależniona od jego zasobów funduszu własnego i zdolności do jego powiększania jako absorbera ewentualnych kosztów ryzyka bankowego. Wśród dostępnych instrumentów rekapitalizacji banków, w ujęciu poprawy jego konkurencyjności, podstawowe znaczenie zyskuje mechanizm wykorzystujący zysk zatrzymany. Budowanie właściwego bufora kapitałowego zyskuje również wymiar makroostrożnościowy, gdy dostępność zakumulowanych kapitałów własnych jest jednym z najważniejszych warunków dalszej dostępności kredytów, co jest szczególnie istotne w fazie kryzysu finansowego i braku substytucyjnych instrumentów finansowania gospodarki [Marcinkowska i in., 2014, s. 17].

Programy naprawcze współfinansowane ze środków publicznych – za takie uznaje się również środki finansowe gromadzone w BFG – posiadały dotychczas znaczenie drugorzędne z punktu widzenia stabilności sektora bankowego. Niemniej w indywidualnych przypadkach, szczególnie w mniejszych bankach komercyjnych i spółdzielniach, w badanym okresie miały one decydujący wpływ na kontynuowanie ich działalności operacyjnej. W przyszłości możliwy jest wzrost ich znaczenia, jeśli pojawią się czynniki destabilizujące lub negatywnie oddziałujące na samofinansowanie się sektora bankowego, w tym poprzez wprowadzenie dodatkowych obciążeń fiskalnych. W świetle przedstawionych wyników badań w okresie badanym główne źródło rekapitalizacji banków komercyjnych w Polsce stanowiły jednak zyski zatrzymane.

Literatura

- Buk H. (2011), *Rekapitalizacja spółki akcyjnej z wykorzystaniem zadłużenia*, „Problemy zarządzania”, Vol. 9, nr 4 (34), t. 2, s. 9-19.
- Bogacka-Kisiel E. (red.) (1998), *Podstawy zarządzania finansami banku komercyjnego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, s. 124.
- Capiga M. (2011), *Wielowymiarowość bezpieczeństwa finansowego banku – na przykładzie polskich regulacji prawnych*, „Bezpieczny Bank”, nr 3(45), s. 42-58.
- Elaniuk G. (2016), *50 największych banków w Polsce*, Miesięcznik Finansowy Bank, <http://alebank.pl/50-najwiekszych-bankow-w-polsce-2016-rok-silnych-wrazen-tabele-glowne-rankingu> (dostęp: 15.03.2017).
- Gabrusewicz W. (2014), *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa.
- Marcinkowska M., Wdowiński P., Flejterski S., Bukowski S., Zygierewicz M. (2014), *Wpływ regulacji sektora bankowego na wzrost gospodarczy – wnioski dla Polski*, „Materiały i Studia” nr 305, NBP.

- Niedziółka P. (2008), *Pokusa nadużycia w działalności kredytowej banków a stabilność finansowa*, „Bank i Kredyt”, nr 11, s. 18-29.
- Siudek T., Snarski P., Chodera B. (2013), *Konkurencyjność banków komercyjnych i spółdzielczych w Polsce*, „Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich”, t. 100, z. 2, s. 25-36.
- Słomski D. (2015), *Zyski banków trafiają z Polski do Włoch, USA*, <http://www.money.pl/banki/raporty/artykul/zyski-bankow-trafiaja-z-polski-do-wloch-usa,92,0,1946972.html> (dostęp: 15.03.2016).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, Dz.U. z 2015 r. poz. 128 z późn. zm., art. 127.
- Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji finansowych, Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 226 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych, Dz.U. 2015 poz. 1190, art. 1.
- Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (2016), *Syntetyczna informacja o kierunkach podziału zysku za 2015 r. krajowych banków komercyjnych*, Warszawa.
- Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (2015), *Raport o sytuacji banków w 2014 r.*, Warszawa.
- Wdowiński P. (2011), *Makroekonomiczne skutki wyższych standardów kapitałowych: analiza symulacyjna dla Polski*, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa.
- Webel B. (2013), *Troubled Asset Relief Program (TARP): Implementation and Status*, Congressional Research Service, <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R41427.pdf> (dostęp: 1.03.2016).
- Zygierewicz M. (2013), *Stabilność finansowa*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, Vol. XLVI, sectio H, s.685-695.
- [www 1] <https://www.bfg.pl/fundusz-pomocowy> (dostęp: 15.03.2016).

THE IMPORTANCE OF RETAINED EARNINGS IN THE RECAPITALIZATION OF BANKS

Summary: The article presents the conditions of the recapitalization of the banks in the Polish banking system. The main source of increasing own funds were retained earnings. The importance of retained earnings has been determined on the basis of data on the distribution of profits in the Polish banking sector and the dynamics of own funds. In the analyzed period, it can be said that most of the profits of the banking sector was dedicated to recapitalization. In individual cases occurred complete cessation of payment of dividends. To the relatively small extent the recapitalization process was financed from public funds.

Keywords: bank, equity, earnings, dividend, recapitalization.